Mladen Domazet
Filozofski fakultet u Splitu
Odsjek za povijest
Split

UDK: 61-057(497.5 Hvar)
„1860/1934“
929:61-057(497.5 Hvar)“1860/1934“

Andrea Devlahović
Muzej Staroga Grada
Stari Grad

STAROGRAĐANIN DR. ANTE BIANKINI I NJEGOVA ISELJENIČKA SUDBINA

Rad donosi fragmentarnu sliku života i djelovanja dr. Ante Biankinija, odnosno, tek ključne akcente i liniju budućih istraživanja ovog još nedovoljno obrađenog, ali važnog liječnika s nedvojbenim političkim angažmanom među iseljeništvom u SAD-u. Naravno, u fokusu interesa ostaje njegova važnost i utjecaj među suvremenicima, kako na lokalnoj i nacionalnoj tako i na međunarodnoj razini zbivanja.

Ključni pojmovi: dr. Ante Biankini, Stari Grad na otoku Hvaru, hrvatsko iseljeništvo u SAD-u, Thomas Woodrow Wilson.

Vremenski i prostorni kontekst života i djelovanja Ante Biankinija započinje u Starome Gradu na otoku Hvaru, naime, rođen je 31. kolovoza 1860. godine u brodarskoj obitelji. otac Juraj i stariji brat Dinko, tijekom njegovog odrastanja, bili su uključeni u pomorsku trgovinu soljenom ribom i vinom unutar Mediterana, što im je omogućilo visoke zarade. Riječ je o razdoblju Velike konjunkture, kada ovaj otočni grad bilježi pozitivne trendove, od materijalnog napretka do demografskog rasta i urbanističkog razvoja.[1] Usporedno s time, njegova obitelj (posebice braća: don Juraj, Petar i Dinko) angažirani su na ponarođenju starogradske općine, a istih osamdesetih godina 19. stoljeća Ante je pohađao studij medicine u Beču; na vijest o pobjedi Narodne stranke na lokalnim izborima u rodnome gradu 1887. g. (nakon dvadesetogodišnje vladavine autonomaša), kao mladi liječnik šalje brzojav gdje ističe kako se ponosi razbuđenom sviješću svojih sugrađana.[2] Završetkom studija 1886. godine radi neko vrijeme kao liječnik u Beču, a u to je doba i potpredsjednik tamošnjeg *Hrvatskog pripomoćnog družtva*.[3]

[1] Anagrafi (Stanje duša 18.-20. st.), Župni arhiv sv. Stjepana; Mladen Domazet, *Stari Grad na Hvaru - Otočni grad na razmeđu 19. i 20. stoljeća*, Stari Grad, 2011., 25-33.

[2] Isto. Mladen Domazet, *Suton flote jedrenjaka Staroga Grada*, Zagreb, 2004., 94. Ante Biankini kao student medicine bio je član Hrvatskog akademskog društva „Zvonimir“ u Beču. *Hrvatska opća enciklopedija*, sv. 2, Zagreb, 2000., 96.

[3] *Sriemski Hrvat*, 20. VIII. 1887., br. 67., 1-2 (Narode!).

Dr. Ante Biankini

Od početka devedesetih godina 19. stoljeća dr. Ante Biankini stalno boravi u Starome Gradu (ustvari od 1890., kada je proslavljen zlatni pir njegovih roditelja); uključio se u politički život, izabran je u općinsko upraviteljstvo ponarođene općine za načelnika dr. Ante Spalatina. Međutim, nezadovoljstvo njegova brata don Jurja oportunističkom politikom Narodne stranke u Dalmatinskome saboru, rezultiralo je na regionalnoj razini formiranjem Narodnog kluba 1892., zbog čega na lokalnoj starogradskoj razini dolazi do rascjepa Narodne stranke, na one koji ostaju lojalni politici stranke i one koji su podržavali don Jurja Biankinija. Nema sumnje da su ti događaji doveli do ostavke načelnika Spalatina, a dr. Antu Biankinija gurnuli u opoziciju. U takvim novim političkim okolnostima u gradu, zapaženo je njegovo kritiziranje narodnjačke općinske vlasti, jer su počeli graditi općinsku zgradu bez cjelovitog projekta i troškovnika.[4]

Sljedeće 1893. g. oženio se dvanaest godina mlađom pijanisticom Zlatom Albrecht iz Zagreba, kćeri poznatoga zagrebačkog tiskara.[5] Istodobno, braća Biankini nedvojbeno postaju najzaslužniji u afirmaciji pravaške politike u Starome Gradu, a s druge pak strane, dr. Ante Biankini angažiran je također u mjesnoj Javnoj Dobrotvornosti, zatim je među utemeljiteljima i dioničarima Društva Hrvatski dom te član mjesne Hrvatske čitaonice.[6]

[4] Domazet, *Stari Grad*, 25-33.

[5] Milovan Buchberger, *Ugledne osobe vezane uz Stari Grad na Hvaru*, Stari Grad, 2014., 14.

[6] Domazet, *Stari Grad*, 26-29, 78, 87.

Obitelj Biankini prigodom zlatnoga pira roditelja 1890. g.

Godine 1896. predstavlja prekretnicu za obitelj, s jedne strane preminula su mu oba roditelja, otac Juraj i majka Cvijeta,[7] a sa druge strane konačno je završena njihova dvokatna palača u neposrednoj blizini Hektorovićeva Tvrdalja, u koju je dr. Ante Biankini preselio svoju liječničku ordinaciju.[8] Iz toga razdoblja u lokalnoj memoriji zabilježene su plemenite geste dr. Biankinija, primjerice bilježi Vicko Paina iz Malog Sela: *Bili smo siromasi. Moj otac je ležao teško bolestan. Dr. Ante Biankini dolazio je, pregledavao ga i previjao, a odlazeći svaki put ostavljao je, on nama, uz recept fjorin za lijekove.*[9]

Naravno, ne treba zanemariti činjenicu da je riječ o vrlo imućnoj i utjecajnoj obitelji u Starome Gradu, međutim, Stari Grad krajem devedesetih godina 19. stoljeća obilježavaju recesivna gospodarska kretanja, kako zbog posljedica Vinske klauzule u prevladavajućem vinogradarstvu (koja će kasnijih godina produbiti filoksera), tako i zbog gubitka vlastite flote jedrenjaka, donedavnog participiranja u pomorskoj trgovini soljenom ribom i rumunjskim žitom, gašenja lokalnih brodogradilišta, depopulacijskih procesa (u mladosti dr. Biankinija grad je brojio 3789, a početkom 20. stoljeća pada na 3120 stanovnika), štoviše, ti negativni trendovi postali su nezaustavljivi, odlaze čitave obitelji s pretežitim novcem za jedan smjer. Zbog konstantnog iseljavanja Stari Grad već uoči Velikog rata pada na 2469 stanovnika; usporedno s time, procesi provincijalizacije i otočne izoliranosti bivali su sve intenzivniji; ovakav kontekst zasigurno nije bio zanemariv,[10] dapače, dr. Ante Biankini u svojoj korespondenciji govori upravo o brzini tih promjena u rodnom gradu.[11]

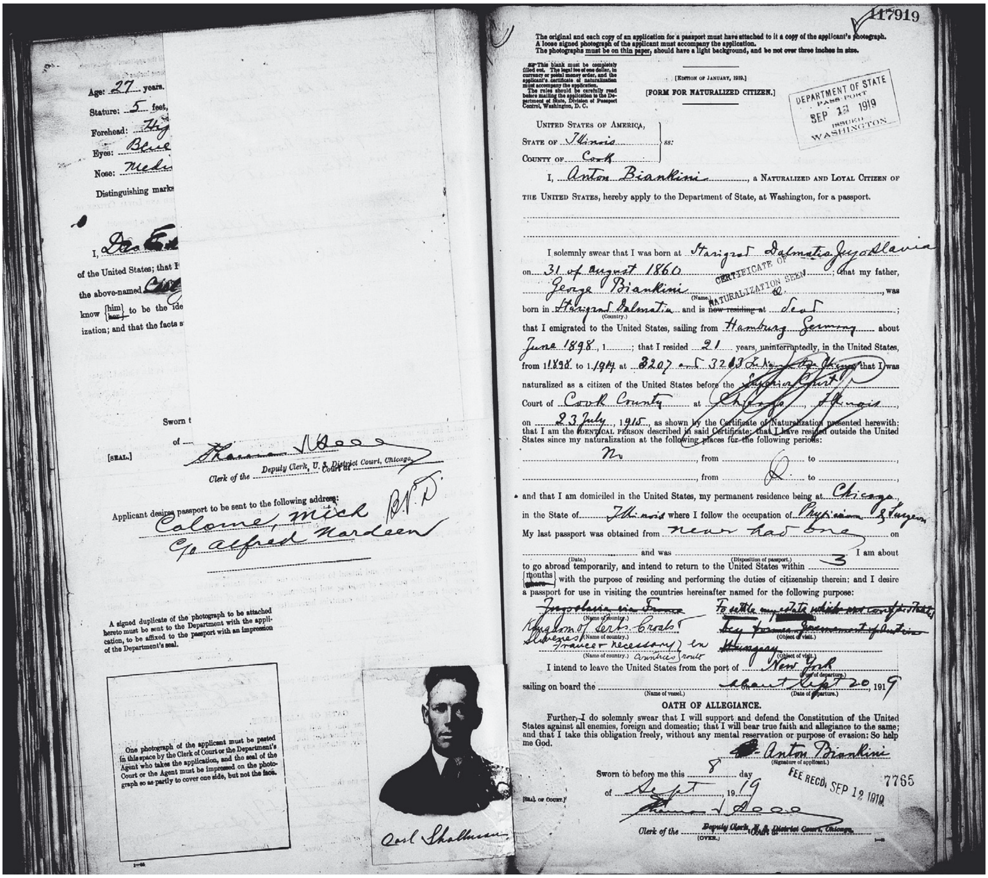
[7] Isto, 33.

[8] Isto, 64-65.

[9] Krunoslav Penović, Moja zadarska sjećanja, *Prilozi povijesti otoka Hvara* (dodatak svesku VII), Hvar 1983., 19.

[10] Mladen Domazet, *Isječci iz života - Stari Grad na otoku Hvaru (1914.-1941.)*, Stari Grad, 2016., 9; tekst sa izložbe: Obitelj Biankini - preporoditelji i dobročinitelji, autori: A. Čavić, A. Devlahović, M. Domazet, M. Plenković i V. Stojković, Muzej Staroga Grada, 2016.

[11] Dr. Ante Biankini, Iz pisma jednog našeg iseljenika 1926., Muzej Staroga Grada.

117919

The original and each copy of an application for a passport must have attached to it a copy of the applicant's photograph. A loose signed photograph of the applicant must accompany the application. The photographs must be on thin paper, should have a light background, and be not over three inches in size.

This blank must be completely filled out. The legal fee of one dollar, in currency or postal money order, and the applicant's certificate of naturalization must accompany the application. The rules should be carefully read before mailing the application to the Department of State, Division of Passport Control, Washington, D. C.

[Edition of January, 1919.]

[FORM FOR NATURALIZED CITIZEN.]

DEPARTMENT OF STATE PASS PORT SEP 13 1919 ISSUED WASHINGTON

United States of America, State of Illinois, County of Cook } ss:

I, Anton Biankini, a Naturalized and Loyal Citizen of the United States, hereby apply to the Department of State, at Washington, for a passport.

I solemnly swear that I was born at Starigrad Dalmatia Jugoslavia on 31 of August 1860; that my father, George Biankini (Name.), was born in Starigrad Dalmatia (Country.) and is ~~now residing at~~ dead; that I emigrated to the United States, sailing from Hamburg Germany about June 1898; that I resided 21 years, uninterruptedly, in the United States, from 1898 to 1919 at 3207 and 3213 ...; that I was naturalized as a citizen of the United States before the Superior Court of Cook County at Chicago, Illinois, on 23 July, 1915, as shown by the Certificate of Naturalization presented herewith; that I am the identical person described in said Certificate; that I have resided outside the United States since my naturalization at the following places for the following periods:

No, from ... to ...

and that I am domiciled in the United States, my permanent residence being at Chicago, in the State of Illinois where I follow the occupation of Physician & Surgeon. My last passport was obtained from never had one on ... (Date.) and was ... (Disposition of passport.) I am about to go abroad temporarily, and intend to return to the United States within 3 months with the purpose of residing and performing the duties of citizenship therein; and I desire a passport for use in visiting the countries hereinafter named for the following purpose:

~~Jugoslavia via France~~ (Name of country.) ~~To settle my estate which was confiscated by former Government of Austria Hungary~~ (Object of visit.)

Kingdom of Serbs Croats Slovenes (Name of country.)

France & necessary countries en route (Name of country.)

I intend to leave the United States from the port of New York (Port of departure.) sailing on board the ... (Name of vessel.) about Sept 20, 1919 (Date of departure.)

CERTIFICATE OF NATURALIZATION SEEN

OATH OF ALLEGIANCE.

Further, I do solemnly swear that I will support and defend the Constitution of the United States against all enemies, foreign and domestic; that I will bear true faith and allegiance to the same; and that I take this obligation freely, without any mental reservation or purpose of evasion: So help me God.

Anton Biankini (Signature of applicant.)

Sworn to before me this 8 day of Sept, 1919

[Seal of Court.]

Clerk of the Deputy Clerk, U. S. District Court, Chicago.

FEE RECD. SEP 12 1919 7765

(OVER.)

Age: 27 years. Stature: 5 feet, Forehead: ... Eyes: Blue ... Nose: ... Distinguishing marks ...

I, ... of the United States; that I ... the above-named ... know him to be the ide... ization; and that the facts s...

Sworn t... of ...

[Seal.] Clerk of the Deputy Clerk, U. S. District Court, Chicago.

Applicant desires passport to be sent to the following address: Calome, Mich ... c/o Alfred Nardeen

A signed duplicate of the photograph to be attached hereto must be sent to the Department with the application, to be affixed to the passport with an impression of the Department's seal.

One photograph of the applicant must be pasted in this space by the Clerk of Court or the Department's Agent who takes the application, and the seal of the Court or the Agent must be impressed on the photograph so as partly to cover one side, but not the face.

Prijavnica za izdavanje putovnice (Anton Biankini, 1919.)[12]

Stoga, pored stručnih ambicija dr. Ante Biankinija, svakako, nisu zanemarivi ni ovi lokalni razlozi, odnosno njihov kauzalni kontekst, koji je mogao utjecati na njegovu konačnu odluku o napuštanju rodnog grada i da se zajedno sa suprugom Zlatom trajno preseli u SAD,[13] gdje naposljetku počinje raditi kao kirurg u bolnicama Chicaga i New Yorka, a potom i predavati kao docent na Medicinskom fakultetu Sveučilišta Northwestern (1909. - 1914.).[14] Ustvari, u tim novim okolnostima

[12] "United States Passport Applications, 1795-1925," database with images, *FamilySearch* (https://familysearch.org/ark:/61903/1:1:QV5B-JKYV : 4 September 2015), Anton Biankini, 1919; citing Passport Application, Illinois, United States, source certificate #117919, Passport Applications, January 2, 1906 - March 31, 1925, 916, NARA microfilm publications M1490 and M1372 (Washington D.C.: National Archives and Records Administration, n.d.); FHL microfilm 1,631,578.

[13] Domazet, *Isječci iz života*, 9; Isti, *Stari Grad*, 141-143; *Novosti* br. 193, 15. 6. 1931. (*Monumentalno historičko djelo našeg iseljenika, Dr. A. Biankini: „Američki Jugosloveni i pretsjednik W. Wilson"*)

[14] *History of medicine and surgery and physicians and surgeons of Chicago*; The Biographical Publishing Corporation, Chicago, 1922., 408; *Hrvatska opća enciklopedija*, sv. 2, Zagreb, 2000., 96. Kao diplomant Bečkog sveučilišta, Ante Biankini brzo nalazi posao u bolnici Mercy gdje radi do 1916., surađujući sa znamenitim kirurgom Johnom B. Murphyjem (http://mojahrvatska.vecernji.hr/prica-o-lijecniku-politicaru-i-kriminalnom-sociologu-1095680).

stranoga svijeta započinje njegovo najproduktivnije znanstveno i spisateljsko razdoblje. Osim kirurgije, obrađuje teme alkoholizma i smrtne kazne odnosno eutanazije, pa tako u Zadru 1909. objavljuje knjigu *Kriminalna sociologija: smrtna kazna - znanstveno umorstvo - euthanasia*. Bavio se također pitanjima sociologije, etike i spoznaje (*Amerikanski način uzgoja i školstva* (1910.), *Problemi društveni sa liečničko-pravničkog stanovišta* (1913.), *Upoznavanje samoga sebe* (1913.) i dr.[15]

Istodobno dr. Biankini pokazuje posebni senzibilitet za sudbine naših iseljenika, poput siromaštva, nezdravog načina života, alkoholizma, zločina, obiteljskog vjerolomstva, stradanja i nesnalaženja naših iseljenika koja neizbježno odražavaju i nove životne okolnosti, odnosno, zaključuje dr. Biankini, kako im Amerika pruža *slobodu kod pijančevanja i orgija, kod plesova i parada, odatle se narod zanese za novo što nije kod kuće imao.*[16]

U pismima koje dr. Biankini upućuje dr. Anti Trumbiću (a koje je analitički obradio Ljubo Antić) posebno se „skreće pozornost na iseljenički socijalni položaj, stupanj integracije u američko društvo, organiziranost, mentalitet, političku kulturu, odnos prema domovini, stanje druge generacije, kod koje se zamjećuje proces asimilacije“,[17] ali, istodobno naglašava razmjere iseljavanja iz domovine i zaključuje kako *selitba u ovakovom broju postaje narodna pogibelj*. U tom smislu, Ante Biankini postaje nezaobilazan za istraživanja socijalnih okolnosti te različitih aspekata svakodnevnog i obiteljskog života naših iseljenika u SAD. Iako njegova perspektiva nedvojbeno stavlja veći naglasak na tamnu stranu naših iseljenika.[18]

Iz Staroga Grada otišao je kao deklarirani pravaš, čija su politička uvjerenja u stranome svijetu poprimila još izrazitiji antiaustrijski karakter;[19] na tome tragu 1908. kao predsjednik Odbora hrvatske narodne obrane u Chicagu potpisnik je Proglasa koji jezgrovito karakterizira Hrvatsko-ugarsku nagodbu kao *40 godina nasilja i nepravde, 40 godina bezakonja i apsolutizma*, zbog čega se odlučno obrušava na todobnu šutnju i nehaj u domovini, sa zaključkom da ona prvenstveno ide u prilog narodnim neprijateljima. Osim toga, naglašava važnost i potrebu žrtve pojedinaca za dobrobit domovine.[20]

Svoja stajališta iznosio je u iseljeničkim novinama (*Hrvatska zastava*, koje je preuzeo 1909. i 1917. preimenovao u *Jugoslavensku zastavu*), drugim riječima iste je novine ne samo izdavao u Chicagu, nego i osobno financirao, a time nastojao upoznati američku vladu i javnost s politikom Austro-ugarske na Balkanu, ali, s nedvojbenom uređivačkom politikom koja je bila orijentirana na borbu za oslobođenje domovine od Austo-Ugarske i ujedinjenje južnoslavenskih naroda.[21] U sklopu nacionalnog projekta „Hrvatska kulturna baština“ Ministarstva kulture RH

[15] Isto; Buchberger, *Ugledne osobe*, 14.

[16] Ljubomir Antić, Iseljenička problematika u pismima Ante Biankinija Anti Trumbiću (1903.), *Društvena istraživanja: Časopis za opća društvena pitanja*, Vol. 14 (78-79), Zagreb, 2005., 712.

[17] Isto, 705.

[18] Isto, 708.

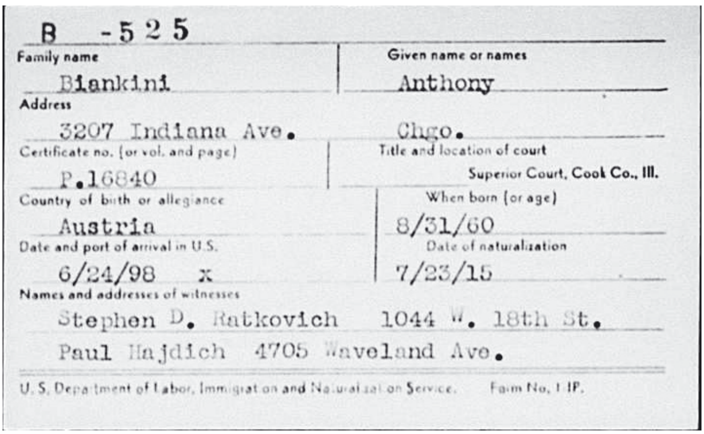
[19] Domazet, *Stari Grad*, 26-29.

[20] www.hkv.hr › HKVpedija › Iseljeništvo.

[21] Antić, Iseljenička problematika, 706.

Hrvatska zastava je bila digitalizirana - s ukupno 942 stranice formata 60x45 cm.[22]

Zanimljivi i brojni novinski članci dr. Ante Biankinija mogu se pronaći u *Obzoru*, *Narodnom listu*, *Narodu*, *Novom dobu*..., u Hrvatskoj i inozemstvu, gdje je objavljivao brojne političke i kulturne priloge. Naravno, svaka buduća studija o dr. Anti Biankiniju trebala bi uključiti njegove aktivnosti na području javnih glasila i razmjera njegovog utjecaja na oblikovanje javnog mnijenja kod iseljenika.[23] Naprotiv, dr. Ante Biankini pred kraj svoga života, 1931. u zagrebačkim *Novostima*, apostrofira borbu koja se vodila između patriotskog novinstva i onog zatrovanog tuđinskom propagandom, što dovoljno govori koliko je shvaćao važnost i ulogu medija. [24]

B -525

Family name: Biankini
Given name or names: Anthony
Address: 3207 Indiana Ave. Chgo.
Certificate no. (or vol. and page): P.16840
Title and location of court: Superior Court, Cook Co., Ill.
Country of birth or allegiance: Austria
When born (or age): 8/31/60
Date and port of arrival in U.S.: 6/24/98 x
Date of naturalization: 7/23/15
Names and addresses of witnesses:
Stephen D. Ratkovich 1044 W. 18th St.
Paul Hajdich 4705 Waveland Ave.

U. S. Department of Labor, Immigration and Naturalization Service. Form No. 1-IP.

Potvrda o naturalizaciji (Anthony Biankini, 1915)[25]

[22] J. Blažević, V. Kudra Beroš, Digitalizacija novina Hrvatska zastava i Radnička straža, *2. festival hrvatskih digitalizacijskih projekata NSK, Zagreb, 19. - 20. travnja 2012*. (www.nsk.hr/d-fest/Blažević,%20Jasna.ppt) ; Digitalizacija arhivske, knjižnične i muzejske građe, Ministarstvo Kulture RH, Zagreb, 2011. (www.min-kulture.hr/default.aspx?id=6376)

[23] Buchberger, *Ugledne osobe*, 14. *Biankini najavljuje što oni u Chicagu namjeravaju učiniti na društvenom polju i time zadržati vodstvo među hrvatskim naseljima u SAD-u. Chicago hoće da radi i dalje bez obzira na desno ili lievo u korist hrvatskoj stvari, ter hoće: a) da podigne sviest i strašno izostalu izobrazbu narodnu, b) da provede jednu sveobću organizaciju u zemlji, c) da stvori list koji će imati pristupa u domovini i koji će raditi suglasno sa Hrv. strankom prava, d) da sakupljene milodare od prilike kakovih 5 hiljada dolara do sada = (25 hiljada Kruna) namjeni escluzivno unesrećenoj siročadi, udovicam, braći stradaloj, inteligenciji upropašćenoj, djacim protjeranim (...)* - Antić, Iseljenička problematika, 709.

[24] *Novosti*, 15. VII. 1931., br. 193. (*Monumentalno historičko djelo našeg iseljenika, dr. A. Biankini: „Američki Jugosloveni i pretsjednik W. Wilson“*).

[25] “Illinois, Northern District Naturalization Index, 1840-1950,” database with images, *Family Search* (https://familysearch.org/ark:/61903/1:1:XKLX-V47 : 12 December 2014), Anthony Biankini, 1915; citing Chicago, Illinois, NARA microfilm publication M1285 (Washington D.C.: National Archives and Records Administration, n.d.), roll 18; FHL microfilm 1,432,018.

Nadalje, također je važan njegov angažman u funkciji predsjednika Jugoslavenskog odbora u SAD-u (od 1915. g.) i Jugoslavenskog narodnog vijeća u Washingtonu (od 1916.), u kontekstu Jugoslavenske dobrovoljačke akcije u SAD-u, posebice zadnjih godina rata.[26] Zbog zauzetosti u jugoslavenskom iseljeničkom pokretu u SAD-u bio je, 1916. godine, kooptiran za člana Jugoslavenskog odbora u Londonu.[27]

Thomasa Woodrowa Wilsona slučajno je upoznao 1911. g., u vrijeme kada je Wilson obnašao dužnost guvernera New Jerseya, i kada je doživio prometnu nezgodu u neposrednoj blizini prebivališta dr. Ante Biankinija, koji mu je ujedno priskočio i pružio prvu pomoć. Na ovoj anegdoti započinje njihovo dugogodišnje prijateljstvo, koje treba tek podrobnije dokumentirati, odnosno, rasvijetliti te odnose s detaljnijom povijesnom rekonstrukcijom, a time odvagnuti adekvatnu povijesnu važnost mogućih utjecaja naspram evidentnih i odlučnih stavova SAD-a protiv talijanskih pretenzija na našoj obali, s obzirom na njegov dotadašnji politički angažman i prijateljske odnose s predsjednikom Wilsonom.[28] Jednako tako, za pojedine događaje možemo tražiti uzročno-posljedičnu logiku i korelaciju, primjerice, jesu li slučajno u rodni Stari Grad dr. Ante Biankinija u vrijeme talijanske okupacije - 1919. g. - uplovili brodovi Antantine komisije, s ciljem ispitivanja nacionalnog raspoloženja njegovih stanovnika,[29] ili, da mu je brat don Juraj iste godine trebao biti interniran u Italiju, i kako je na intervenciju američkog admirala u Splitu bio prekrcan u drugu torpiljarku i iskrcan u Bakarskom zaljevu.[30] Istodobno, dr. Ante Biankini energično se zauzimao protiv provedbe Londonskog ugovora, zbog čega je boravio u Parizu (na svoj trošak) sve do zaključenja Versailleskog mirovnog ugovora.[31]

Važan je rad dr. Ante Biankinija pod naslovom „Američki Jugoslaveni i predsjednik W. Wilson",[32] kojim vjerojatno produbljuje pogled na ove odnose, a predstavljaju nezaobilaznu uporišnu točku o paralelnim procesima i okolnostima u tome razdoblju. Tom prigodom dr. Ante Biankini za *Novosti* dao je izjavu: ...želio sam da budućim pokoljenjima ovdje bude poznato kako su njihovi očevi znali ljubiti domovinu i žrtvovati se za istu, pa da se postignutim tekovinama, kao za moralnom glavnicom mogu podičiti pred cijelim svijetom a osobito pred američkim narodom s kojim su vezali svoju sudbinu u onim velikim danima, pod vodstvom neumrlog vođe Wilsona.[33]

---

[26] Ivan Čizmić, Dobrovoljački pokret jugoslavenskih iseljenika u SAD u Prvom svjetskom ratu, *Historijski zbornik* 23-24, 1970-71., 39: *Ante Biankini kao predsjednik Jugoslavenskog odbora Narodnog vijeća (...) posjetili su 5. V. 1917. u Washingtonu Savjetujuću Komisiju Odbora za Narodnu Obranu Amerike i uručili joj u ime Vijeća i Sokolskog Saveza po jedan memorandum.*

[27] Antić, Iseljenička problematika, 706.

[28] *Jugoslavija*, 13. II. 1919., br. 40. (*Kako se je dr. Anton Biankini spoznal z Wilsonom?*).

[29] Domazet, *Isječci iz života*, 22-23; Penović, Moja zadarska sjećanja, 19.

[30] Penović, Moja zadarska sjećanja, 22-23.

[31] Isto, 18.

[32] *Novosti*, 15. VII. 1931., br. 193., Dr. Biankini ukratko opisuje knjigu, razloge zašto se odlučio na njeno pisanje te navodi naslove 44 poglavlja (http://flps.newberry.org/article/5420779_2_0507). Prema dostupnim podacima, knjiga nije objavljena (http://flps.newberry.org/article/5420779_2_0506).

[33] Isto. (*Monumentalno historičko djelo našeg iseljenika, Dr. A. Biankini: „Američki Jugosloveni i pretsjednik W. Wilson"*).

Supruga ZLATA ud. dr. ANTE BIANKINIA i nećak JURICA BIANKINI (Chicago) u ime svoje i rodbine javljaju prijateljima i znancima, da se posmrtni ostaci blagopokojnoga

Dr. ANTE BIANKINI

prenose iz Chicaga u rodni Starigrad na Hvaru, gdje će biti sahranjeni u obiteljskoj grobnici, u ponedjeljnik 18 ov. mj.

Chicago-Starigrad, 15 maja 1936 g.

(Vrijedi kao direktna obavijest)

Osmrtnica dr. Ante Biankinija

Sahrana dr. Ante Biankinia u zavičaju

POSLJEDNJE POČASTI U RODNOM STARIGRADU

Slika sa lijesom A. Biankinija prigodom sahrane njegovih posmrtnih ostataka u Starome Gradu

Iako daleko od rodnog grada, bio je čvrsto povezan sa svojim otočnim korijenima, kako svjedoči Ante Tresić Pavičić, koji ga je ujedno posjetio 1906. godine u SAD-u.[34] O tome svjedoče njegovi povremeni dolasci u domovinu, i to: 1910. (nakon smrti brata Dinka, koji je preminuo 1909., dolazi zajedno sa suprugom Zlatom i jedanaestogodišnjom pokćerkom Goldi);[35] 1914. (početak rata ga je zatekao u Zadru kod brata don Jurja, ali kao američki državljanin uspio je napustiti Europu);[36] 1920. (iako je bio u novo uspostavljenom Kraljevstvu SHS, nije zabilježen njegov dolazak u Stari Grad koji je tada bio pod talijanskom okupacijom);[37] te 1926. (posjetio je braću don Jurja i Petra neposredno prije njihove smrti).[38]

Međutim, godine 1933., kao sedamdesetogodišnjak, želio se vratiti u rodni grad. Dr. Ivo Stančić Rokotov zauzimao se kod tadašnjega gradonačelnika dr. Petra Ruževića da se Biankiniju izdaju dokumenti za dobivanje državljanstva Kraljevine Jugoslavije, da bi ga potom kralj Aleksandar mogao imenovati senatorom, i time dr. Anti Biankiniju osigurati potrebitu egzistenciju. To se nije ostvarilo, jer je sljedeće godine, 1934., dr. Ante Biankini umro u Sjedinjenim Američkim Državama.[39]
Njegovi posmrtni ostaci dovezeni su domovinu tek 1936. godine; u lokalnoj historiografiji uvriježen je podatak kako je lijes dr. Ante Biankinija prebačen na trošak američke vlade, no takvu konstataciju treba tek potkrijepiti povijesnim vrelima i pozadinskim kontekstom u smislu obrazloženja takvog postupanja američke vlade,[40] iako tome u prilog govori i činjenica da je njegov lijes iz New Yorka ispraćen uz sudjelovanje američkog vojnog odreda, o čemu izvještava onodobni tisak i Krunoslav Penović u svojim objavljenim sjećanjima.[41] U splitskoj luci od dr. Ante Biankinija oprostili su se brojni pojedinci iz javnog i političkog života grada Splita, a od viših državnih dužnosnika tek je bio nazočan Dragiša Cvetković, ministar za socijalnu politiku i zdravstvo.[42]

Konačno, njegovi posmrtni ostaci dovezeni su u Stari Grad 1936., te su pokopani u obiteljsku grobnicu uz sudjelovanje gotovo cijelog grada i mjesnih udruga; Ivan Frano Lupis je u oproštajnom govoru na sprovodu istakao, *umro je siromah, ostao je čist, plemenit, ponosan na svoje poštenje do smrti*.[43]

[34] Estela Banov, Putopisno svjedočanstvo Ante Tresića Pavičića, *Hrvatski iseljenički zbornik*, Zagreb, 2015, 248.

[35] *Sloga*, 31. VII. 1910., br. 31., str. 3 (*Svašta iz Zagreba*).

[36] Penović, Moja zadarska sjećanja, 19.

[37] "New York Passenger Arrival Lists (Ellis Island), 1892-1924," database, *FamilySearch* (https://familysearch.org/ark:/61903/1:1:J6ZP-R36 : 6 December 2014), Anton Biankini, 08 Jun 1920; citing departure port Le Havre, arrival port New York, ship name Rochambeau, NARA microfilm publication T715 and M237 (Washington D.C.: National Archives and Records Administration, n.d.).

[38] "New York, New York Passenger and Crew Lists, 1909, 1925-1957," database with images, *FamilySearch* (https://familysearch.org/ark:/61903/1:1:KXML-471 : 2 October 2015), Anton Biankini, 1926; citing Immigration, New York, New York, United States, NARA microfilm publication T715 (Washington, D.C.: National Archives and Records Administration, n.d.).

[39] Pismo dr. Ive Stančića Rokotova 29. III. 1933., AR.

[40] Buchberger, *Ugledne osobe*, 14.

[41] Penović, Moja zadarska sjećanja, 19.

[42] *Novo doba* 16. V. 1936., br. 114.

[43] *Novo doba* 18. V. 1936., br. 115, 19. V. 1936., br. 116.

Zaključak

Ante Biankini rođen je 31. kolovoza 1860. godine u Starome Gradu kao najmlađe dijete obitelji Biankini, gdje je pohađao osnovnu školu, gimnaziju u Zadru i studij medicine u Beču. Pod utjecajem starije braće (Dinka, Jurja i Petra) rano se uključuje u lokalna zbivanja, i ostaje dosljedan na liniji političkih mnijenja brata don Jurja. Iako je njegova obitelj devedesetih godina 19. stoljeća svoj vidni materijalni napredak i status u gradu potvrdila završetkom gradnje dvokatne palače u neposrednoj blizini Hektorovićeva Tvrdalja, opći procesi i recesivni trendovi u Starome Gradu zasigurno su doprinijeli njegovoj konačnoj odluci da, zajedno sa suprugom Zlatom, napusti domovinu i emigrira u Sjedinjenje Američke Države.

Od tada započinje njegovo bogato djelovanje, s jedne strane kao istaknuta liječnika u bolnicima (Mercy u Chicagu i Columbus u New Yorku), te predavača na Medicinskom fakultetu Sveučilišta Northwestern. S druge strane, izuzetno je plodan njegov spisateljski rad, o kojemu ponajbolje svjedoče objavljena djela, od strukovnih do političkih tema, postaje urednikom Hrvatske zastave, najpopularnijih čikaških hrvatskih novina. Štoviše, od posebne je važnosti njegovo djelovanje među našim iseljenicima te uključenost dr. Ante Biankinija u šire političke procese uspostave Kraljevstva SHS, odnosno, njegova još uvijek nerazjašnjena pozadinska uloga tijekom Pariške mirovne konferencije, i mogući utjecaji na čvrste stavove predsjednika SAD-a Thomasa Woodrowa Wilsona glede talijanske okupacije naše obale (na temelju Londonskog ugovora). Time ovaj rad otvara širi izbor perspektiva za buduću valorizaciju djelovanja dr. Ante Biankinija, s obzirom na ključne događaje i procese u kojima je participirao, a čine zaokruženu cjelinu. Tijekom života u SAD-u Ante Biankini je s obitelji nekoliko puta dolazio u Hrvatsku (1910., 1914., 1920., 1926.), a 1933. godine poželio se vratiti u rodni Stari Grad. Ipak, smrt ga je snašla već sljedeće 1934. godine u SAD-u, gdje je i pokopan, ostavivši iza sebe suprugu Zlatu i pokćerku Goldie. Nakon dvije godine, organiziran je prijenos njegovih posmrtnih ostataka u domovinu, i naposljetku je dr. Ante Biankini bio položen u obiteljsku grobnicu u Starome Gradu 18. svibnja 1936. godine.

Mladen Domazet - Andrea Devlahović

ANTE BIANKINI FROM STARI GRAD AND HIS EMIGRANT FATE

Summary

Ante Biankini was born in Stari Grad on the island of Hvar on August 31, 1860 in the family of ship-owners, whose fortune was a result of maritime trade with salted fish and wine throughout the Mediterranean. Already as a medical student in Vienna, he engaged in socio-political issues. After his studies, he returned to his native Stari Grad and became active in the local political life, when he was elected to the municipal administration as a member of the People's Party. However, after the schism within the party at the regional level, he went into opposition and became instrumental in the affirmation of the Party of Rights' politics in Stari Grad. For several years he worked as a doctor in Stari Grad, but in 1898 he permanently settled in Chicago with his wife Zlata. Shortly thereafter he started working as a surgeon in Chicago and New York, and later taught as an assistant professor at Northwestern University Medical School (1909 - 1914).

This is his most productive scientific and literary period. In addition to surgery, he deals with issues of alcoholism, death penalty and euthanasia. In addition to scientific work, Biankini was actively involved in social life of Croatian immigrants in the United States and from the very beginning of life in Chicago he is involved in the Croatian transnational politics. He left Stari Grad as a member of Party of Rights, whose political convictions in a foreign world has taken on ever stronger anti-Austrian character. He became editor of "Croatian flag" (which he renamed the "Yugoslav flag" in 1917), published numerous articles, at home and abroad. Toward the end of his life in 1931, in Zagreb daily "Novosti" he emphasizes the struggle being waged between patriotic journalism and one poisoned by alien propaganda, which says a lot about how he understood the importance and role of the media. He was particularly politically engaged on the eve of the First World War, acting as President of the Yugoslav National Committee in the US since 1915, and as president of the Yugoslav National Council in Washington since 1916. He was a member of the Yugoslav Committee in London since 1916. His long-time friendship with Woodrow Wilson has yet to be further documented, i.e. this relationship has to be understood with the detailed historical reconstruction, and thus adequate historical significance of possible impacts against the

evident and decisive attitude of the United States against the Italian pretensions on our coast, given his former political engagement have to be evaluated. His work "American Yugoslavs and President W. Wilson" probably deepens the view of these relations, and represents a crucial point of reference on the parallel processes and circumstances in this period.

While living in the United States, Ante Biankini visited Croatia several times with his family, and in 1933 he wished to return to his home in Stari Grad. However, death has come upon in 1934 in the United States, where he was buried. Two years later, his mortal remains were transferred and on 18 May 1936 he was buried in the family tomb in Stari Grad. The local historiography states that the remains of Dr. Ante Biankini were transferred at the expense of the US government, but such a statement is yet to be substantiated by historical sources, and background context in terms of the reasons for such actions of the US government. (Translation: Andrea Devlahović)